

PRZEPOWIEDZIEĆ (58) *vb pf*

Pierwsze i drugie e oraz o jasne; trzecie e z tekstów nieoznaczających é.

inf przepowiedzieć (5). ◇ *fut 1 sg* przepowi(e)m (2). ◇ *3 sg* przepowi(e) (1). ◇ *praet 1 sg m* przepowiedziałem, -m, -em przepowiedział (8). ◇ *3 sg m* przepowiedział (28), jest przepowiedział (1) *BielŻyw*. ◇ *1 pl m pers -smy* przepowiedzieli (1). ◇ *3 pl m pers* przepowiedzieli (3). ◇ *plusq 3 sg m* był przepowiedział (6), przepowiedział był (1) *BudNT*. ◇ *part praet act* przepowiedziawszy (2).

Sł stp notuje, Cn s.v. wypełniam przykazanie, Linde XVII w.

1. *Powiedzieć, ogłosić, oznajmić, podać do wiadomości; nauczyć; praedicare PolAnt* [*w tym: co [= przedmiot wypowiedzi] (13); komu (16)*] (23) : EPicurus AthenŹki [...] w nauce barzo biegły był y mądry, tak iż też wiele wżytecznych dowcipow ludziem ieft przepowiedział. *BielŻyw* 101; *KromRozm III E; KrowObr* 50; Gdy to poŹłowie przepowiedzyeli Senatowi/ wyŹtąpił Brutus ráycá/ vcżynił rzecz długą przed Senatem *BielKron* 105; A w tym rozmyŹlaniu w nocy widział [*Lestko*] widzenie AngielŹkie [...]. Názáiutrz Lestko wezwawŹszy rycerŹtwá do siebie przepowiedział im widzenie Źwoie *BielKron* 365, 34v, 372; Co iáko Pan KriŹtus zwolennikom Źwoim á potym nam wŹzytkim przepowiedzieć to raczył/ ku pociefze á ku wyŹtrzeżeniu náŹzemu Ian s. w xvij. poŹłożeniu kŹiág Źwoich to nadobnie nápiŹał *RejPos* [137]v; *BudBib* 4.Reg 23/16; *MWilkHist* H2; *PowodPr* 34.

przepowiedzieć u kogo [= w tekście] (1): O czym Pan Bog v MáláchiaŹzá przepowiedział *WujJud* 237v.

przepowiedzieć o czym (2): *KrowObr* 237v *cf Z przytoczeniem; WujJud* 237v *cf przepowiedzieć u kogo. cum inf (1)*: *StryjWjaz* A3 *cf Ze zdaniem dopełnieniowym nawiązującym.*

Ze zdaniem dopełnieniowym [w tym z zapowiednikiem: to (1)] (2):ktery [*ChryŹtus*] Źwoim wiernym przepowiedział przed tym/ Iż Źługá nie będzie zacnieyŹzy/ á niŹŹli miŹtrz iego. *KrowObr* B2v; Gdyż wam tho y przez Proroká Bog Ociec przepowiedział: Iż mi [*tj. ChryŹtusowi*] was opánowác dał/ á iżeŹcie wy Źá wieczne kroleŹtwo moje *RejPos* 131.

Ze zdaniem dopełnieniowym nawiązującym do przydawki przy dopełnieniu bliższym w zdaniu nadrzędnym (1): Teraz krotko przepowiem nie mnief potrzebnieyŹze/ Wiedzieć Źpráwy w Fránciey cnych poŹłow godnieyŹze iák s Krolem kondicie Źwoie Źtánowili *StryjWjaz* A3.

Z przytoczeniem [o czym] (1): O cieŹelnym [*krzyżu*] tak Pan KryŹtus Źwoim zwolennikom przepowiedzieć ráczył/ tymi Źłowy. Oto ia was poŹiłam/ iáko owce w poŹrzodek wilkow *KrowObr* 237v.

Z połączeniem przytoczenia ze zdaniem dopełnieniowym (1): o kthorych [*sektach*] ták wielebny Piot[r] Źwięty przed tym mowiac przepowiedział/ thymi Źłowy. Iż będą miedzy wami fáłŹywi vtzyćielowie *KrowObr* 193v.

Zwrot: »przez proroka przepowiedzieć« (1): *RejPos* 131 *cf Ze zdaniem dopełnieniowym.*

a. *Ogłosić jako prawdę wiary (6)* : kto pokutę ij kroleŹtwo niebieŹkie pirwey przepowiedział? *OpecŻyw* 48, 96v; Przez ktorą [*ewangelię*] też záchowáni iefteŹcie/ iefŹli pámiętaćie kthorym ŹpoŹobem przepowiedziałem wam *BibRadz* 1.Cor 15/2, 1.Cor 9/27.

Zwrot: »ewangeliją przepowiedzieć« (2): Chwali ie iż w poŹrzodku wćiŹkow Źtátecżnie trwáli w Ewánieliefy kthorą im on był przepowiedział. *BibRadz* 1.Thess 1 arg, 1.Cor 15/1.

2. Powiedzieć o tym, co ma nastąpić w przyszłości, zapowiedzieć; *praedicere* Vulg, *PolAnt* (35) : daleko wyęcey teraz ośtátnich tych czáłow [*potrzeba zwierzchności w Kościele*]/ kyedy wyela ludzi miłość zgálla/ yáko pan íam przepowedyżał *KromRozm III* N4.

przepowiedzieć kogo (1), *co* [= *przedmiot wypowiedzi*] (19): Potym pán Iezus przepowiedziál mękę którą miál cirpietz. *OpecŻyw* 56v, 184; Potym po íiedmi lat żyznych ktore były w Eipcie potzęły przychodzit z íiedm lat głodnych ktore był Iozef przepowedyżał *HistJóz Cv*; *LeovPrzep* F4v, 14v; A wízákoż znáki á podobieńítwá/ ktore íie przed tym [*tj. przed końcem świata*] dziać máią/ íednák przepowiedzyeć raczył. *RejPos* 4v; *RejPosRozpr* cv, c2; *BudBib* 4.Reg 23/16, 17; *SkarJedn* 88; *StryjKron* 6; *WujNT* Xxxxx4v; *PowodPr* 7. *Cf Ze zdaniem dopełnieniowym, Z przytoczeniem; »przepowiedzieć przyszłe rzeczy«.*

przepowiedzieć komu (9): *OpecŻyw* 98; *KrowObr* 237v; Ten [*Syn Boży*] Adámowi y Ewie rodzicom náłzym przepowiedziál grzechom odpúłzczenie y pokutę *RejPosRozpr* cv, c2; *SkarJedn* 88; *StryjKron* 6. *Cf »prorockim duchem przepowiedzieć«, »przepowiedzieć przyszłe rzeczy«.*

przepowiedzieć o kim, o czym (12): a íego [*Chrystusa*] zwolenicy téż za nim íli gorzko placzątz/ bo íjm íuż íawnie przepowiedziál o íwé ímierci. *OpecŻyw* 98, 184v; *KrowObr* 16, 237v; *HistRzym* 51; *SkarJedn* 88; To tu íáínie o Sądny m Dniu/ y Zmartwychwítaniu íam Pan Bog Noemu przepowiedzieć raczył. *StryjKron* 6. *Cf Ze zdaniem dopełnieniowym nawiązującym; »dawno przepowiedzieć«.*

przepowiedzieć gdzie [= *w którym miejscu tekstu*] (1): *HistRzym* 51 *cf Z przytoczeniem. Ze zdaniem dopełnieniowym [w tym z zapowiednikiem: to* (3); *że, iż*] (8): *Leop Num* 26/65; *RejPosRozpr* cv; Abowiem ná ten czás wízycy prorokowáli/ íáko był Ioeł przepowiedzyał/ że prorokowáć mieli. *RejPosWstaw* [1433]v; *BudNT* 2.Cor 13/2; *SkarŻyw* 526; íáko Ezáíáfz przepowiedziál/ íż íam Bog przydzie y zbáwi nas *CzechEp* 340; przepowiedziál to Gábryel/ że k nam przydzie Emánuel/ Bog z námi Zbáwićiel. *ArtKanc* C; *WujNT* 184.

Ze zdaniem dopełnieniowym nawiązującym do dopełnienia dalszego w zdaniu nadrzędnym [o kim, o czym; że, iż] (2): o ktorych [*papieżach*] íam Święty Páweł przepowiedziál/ íż po íego odeściu przydz mieli. *KrowObr* 22; o którý [*ofierze*] Máláchíáfz íeden ze dwunáście Proroków/ dawno przepowiedziál: Ze po wízycyktim świećie y ná káżdym mieścu miála być ofiárowána *BiałKat* 351.

Z przytoczeniem [w tym z zapowiednikami: to (1), *tak* (1), *rzekąc* (1)] (4): Ta íeł o ktoreím przepowiedziál Oto panna pocźnie íj porodzi íyna/ którýgo íjmię Iezus. *OpecŻyw* 184v; yákoż íam Bog przez Máláchíáíá proroká dawno to przepowedyżał/ plugáwymi y íproftnymi gębámi y yęzyki íwymi máżá/ á báłwochwáltwem yá [*wiarę*] zowá. *KromRozm I* D4; *HistRzym* 51; *GrzegŚm* 65.

W połączeniu tautologicznym: przepowiedzieć rzekąc (1): íáko S. Páweł o tym w 1. Tymo. 4. kápit. przepowiedziál rzekąc: Náíńanie czás gdy práwey nauki nieprzymá w domu Izráełkím *HistRzym* 51.

Zwroty: »dawno (a. z dawna), (dawno) przedtym przepowiedzieć« [w tym: o czym (3)] (3:2): *KromRozm I* D4; Abowiem tho był Pan przed tym przepowiedziál [*przedixerat*]: íż wízycy mieli pomrzyć ná pułzczy. *Leop Num* 26/65; *BiałKat* 351; *GrzegŚm* 65; O ktorym [*nowym kapłaństwie*] dawno przedtym y Máláchíáfz/ y Dániel miedzy íńszemi prorocctwy íáínie przepowiedziál. *WujJud* 150.

»[komu] prorockim duchem przepowiedzieć« (1): zmlódu towarzyszowi swemu Eleuteryuszowi Prorockim duchem przepowiedział/ iż Biskupem być miał. *SkarŻyw* 526.

»przez proroka przepowiedzieć« (3): *KromRozm I* D4; iż to sam Bog przez Proroká był przepowiedział / że oni [kapłani] nákoniec zbłądzić mieli. *WujNT* 184; *PowodPr* 7.

»przepowiedzieć [komu] przyszłe rzeczy« (2): *KromRozm II* gv; synowie Iakobowi posłuchaycie Izraelá oycá wálzego/ przepowiem wam przyszłe rzeczy/ ktore na was w ony czały przydą. *BielKron* 18v.

Szeregi: »przefigurować i przepowiedzieć« (1): Tys Maria iednáczka człowieczégo rodzaju/ którąmy my przefigurowali/ ij przepowiedzieli. *OpecŻyw* 184.

»przepowiedzieć i wprzod mówić« (1): Przepowiedziałem/ y wprzod mowię [*Praedixi et praedico*]/ [...] iż iesli przidę znówu nie zfolguię. *BudNT 2.Cor* 13/2.

Synonimy: objawić, obwieścić, ogłosić, oznajmić, rzec.

Formacje współrdzenne cf POWIEDZIEĆ.

Cf PRZEPOWIEDZENIE, PRZEPOWIEDZIANY